

Wyrok z dnia 8 lutego 2007 r.

II UK 124/06

Przedłużenie okresu zasiłkowego na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267 ze zm., w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 lutego 2005 r.), jest wyłączone w stosunku do ubezpieczonego, który - mając ustalone prawo do renty - świadczenia tego nie pobiera wobec zawieszenia jego wypłaty.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 lutego 2007 r. sprawy z odwołania Jana C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. z udziałem zainteresowanego Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w O. o prawo do przedłużonego zasiłku chorobowego i o zwrot pobranego zasiłku, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 19 stycznia 2006 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i zmienił wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 4 listopada 2005 r. [...], w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2006 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O. od wyroku Sądu Rejonowego w Opolu w sprawie z odwołania Jana C. o prawo do przedłużonego zasiłku chorobowego i zwrot pobranego zasiłku, dzieląc ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, w myśl których wnioskodawca z uwagi na zawieszenie prawa do renty z tytułu niezdolności

do pracy, nie był objęty zakresem art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. Nr 60, poz. 636 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 lutego 2005 r., nie istniały więc podstawy prawne do odmowy przyznania prawa do przedłużonego zasiłku chorobowego za okres od 20 marca 2005 r. do 15 czerwca 2005 r. i nakazania zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami za okres od 20 marca 2005 r. do 31 maja 2005 r. w łącznej kwocie 13.598,18 zł.

Według tych ustaleń, wnioskodawca od dnia 1 lipca 1998 r. był trwale uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z 20 stycznia 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał wnioskodawcy wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z osiągnięciem przychodu ze stosunku pracy w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w O., powodującego zawieszenie świadczenia. W okresie od 19 września 2004 r. do dnia 17 marca 2005 r. wnioskodawca wykorzystał okres sześciu miesięcy zasiłku chorobowego, a w dniu 20 stycznia 2005 r. wystąpił z wnioskiem o przedłużenie zasiłku chorobowego, wskazując, że nie jest uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy. W dniu 18 lutego 2005 r. podczas badania lekarskiego, wnioskodawca przyznał, że jest uprawniony do renty, ale jej nie pobiera z uwagi na osiągnięte dochody ze stosunku pracy. W oparciu o orzeczenie lekarza orzecznika organ rentowy początkowo przyznał wnioskodawcy prawo do przedłużonego zasiłku chorobowego ponad 6 miesięcy, tj. do 15 czerwca 2005 r., a następnie decyzją z dnia 8 czerwca 2005 r. odmówił tego prawa, zobowiązując wnioskodawcę do zwrotu kwoty 13.598,18 zł tytułem pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami za okres od 20 marca 2005 r. do 31 maja 2005 r. Sąd Okręgowy zaaprobował stanowisko Sądu Rejonowego i uznał, że zawieszenie prawa do świadczenia ubezpieczeniowego jest formą ustania prawa na czas trwania przyczyny zawieszenia, która oznacza (przejściowe) ustanie sytuacji chronionej. Zawieszenie jest więc odebraniem prawa na czas trwania określonych okoliczności.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że osoba mająca ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i osiągająca przychód powodujący jej zawieszenie, nie jest osobą uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu powołanego przepisu oraz art. 84 ust. 1 i ust. 2

pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że zasiłek chorobowy pobrany przez wnioskodawcę nie był świadczeniem nienależnym, wniósł o jego zmianę oraz zmianę poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Opolu i oddalenie odwołania wnioskodawcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona. Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej (jej podstaw) i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania - tak jak w rozpoznawanej sprawie - (bądź jeżeli taki zarzut okaże się niezasadny). Okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy nie budzą wątpliwości, sporna pozostaje ich ocena w świetle przepisów prawa materialnego. Przepis art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 lutego 2005 r., stanowił, że jeżeli po upływie okresu zasiłkowego ubezpieczony jest nadal niezdolny do pracy z powodu choroby, a dalsze leczenie lub rehabilitacja rokuje odzyskanie zdolności do pracy, okres zasiłkowy ulegał przedłużeniu - nie dłużej jednak niż na dalsze 3 miesiące, poza sytuacją gdy ubezpieczony jest uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zawieszenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, oznacza, że prawo do tego świadczenia okresowo nie istnieje co oznacza „odebranie prawa na czas trwania określonych okoliczności”. Stanowiska tego nie można podzielić.

W orzecznictwie przyjmuje się, że prawo do świadczeń powstaje z mocy prawa - po spełnieniu warunków określonych w przepisach - oraz że realizacja tego prawa (wypłata) ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu (na zasadach określonych w ustawie) w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2004 r., II UZP 9/04, OSNP 2005 nr 3, poz. 41). Odnosząc powyższe do rozpatrywanej sprawy należy stwierdzić, że osoba w stosunku do której zawieszono wypłatę świadczenia rentowego, w dalszym ciągu jest

osobą do tego świadczenia uprawnioną a jedynie wstrzymano realizację tego prawa w związku z zajściem okoliczności powodujących zawieszenie wypłaty. Skoro wnioskodawca z dniem 17 marca 2005 r. wykorzystał 6-miesięczny okres zasiłkowy, mając ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, okres zasiłkowy nie mógł być mu przedłużony (art. 10 ust. 3 ustawy zasiłkowej), mimo że świadczenia tego nie pobierał. Okresowe zawieszenie pobierania świadczenia nie jest bowiem tożsame z ustaniem bądź odebraniem prawa do świadczenia. Innymi słowy, art. 10 ust. 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ma zastosowanie także wobec tych ubezpieczonych, którzy mając ustalone prawo do renty świadczenia tego faktycznie nie pobierają. Po przesądzeniu tej kwestii przyjąć trzeba, że zarzut naruszenia prawa materialnego - art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - podniesiony w kasacji organu rentowego zasługuje na uwzględnienie. Nie rozwiązuje to jednak wszystkich problemów sprawy, skoro oceny wymaga nadto, czy świadczenie pobrane przez wnioskodawcę w okresie od 20 marca do 31 maja 2005 r., przypisane do zwrotu decyzją organu rentowego z dnia 8 czerwca 2005 r., miało charakter nienależny w rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89). Sam fakt pobierania świadczenia, które nie przysługiwało wobec istnienia okoliczności powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia bądź też zawieszenie prawa do świadczenia, nie przesądza jeszcze o obowiązku jego zwrotu. Zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt 2 powołanej ustawy osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z zastrzeżeniem ust. 11, który wskazuje, że jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę. Skoro wnioskodawca dochodząc ustalenia uprawnień do przedłużonego zasiłku, oświadczył we wniosku, że nie jest uprawniony do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy oraz nie zgłaszał wniosku o przyznanie emerytury lub renty, co nie było zgodne ze stanem faktycznym, należy uznać że jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w łącznej kwocie 13.598,18 zł. Trzeba też wska-

zać, że we wniosku o przedłużenie zasiłku zawarte było pouczenie, że przedłużenie okresu zasiłkowego nie przysługuje osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy, co - wbrew pogładowi Sądu Okręgowego - jest pouczeniem precyzyjnym co do okoliczności warunkujących przedłużenie prawa do zasiłku chorobowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 1980 r., II URN 51/80, OSNCP 1980 nr 10, poz. 202 oraz z dnia 10 grudnia 1985 r., II URN 207/8, PiZS 1986 nr 3, s. 71).

Biorąc powyższe pod uwagę, skoro podstawa naruszenia prawa materialnego okazała się oczywiście uzasadniona, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====